

ÁTTEKINTÉS

A Pro-M Zrt. és a Debreceni Egyetem 2025. február 6-án immár 13. alkalommal rendezte meg online fórumját, ahol a szokásos módon a Nyílt Tudományhoz kapcsolódó aktuális témákról tudhattak meg többet az érdeklődők. A kétórás online eseményen 135 fő vett részt, az előadások után pedig tartalmas Q&A szekció vette kezdetét.

CoARA HÍREK

Az első előadásban Balla Andrea, a CoARA Magyar Munkacsoport társelnöke mutatta be a nemzetközi CoARA munkacsoportok eddigi eredményeit. A CoARA (Coalition for Advancing Research Assessment) 2022-ben fogalmazta meg a kutatásértékelés szükségességét, melyet többek között a publikációs mutatókra támaszkodó értékelési gyakorlatok hiányosságai hívtak életre. A kezdeményezés célja, hogy a kutatásértékelésben bevezesse a tudományos hozzájárulások sokszínűségének elismerését, a folyóirat- és publikáció alapú mérőszámok túlhasználatának elhagyását, a peer review során végzett munka tudományos értékelését, és a rangsorokban alkalmazott metrikák használatának kerülését az egyéni teljesítményértékelésben.

A Magyar Tudományos Akadémia és a Fiatal Kutatók Akadémiája egy közös felmérést készített 2025-ben, amelyből nyilvánvalóvá válik, hogy a hazai kutatók egyetértenek a CoARA alapelveivel és támogatják a kezdeményezést. A CoARA több munkacsoport létrehozásával dolgozik a kutatásértékelés reformján, van köztük olyan, amely az adatkezelés és a mesterséges intelligencia etikai és kutatásintegritási kérdéseit vizsgálja, vagy olyan, amely az egyetemi rangsorok hálózata felé fogalmaz meg kritikát. A kutatási pályázatok értékelési gyakorlatának fejlesztésére szintén szakértői csoportot hozott létre a koalíció.

EOSC AKTUALITÁSOK

A Fórum második előadásában Pompor Zoltán és Lencsés Ákos, a Pro-M Zrt. képviselőjében az EOSC node koncepcióját ismertették. Az EOSC célja, hogy a már működő kutatási infrastruktúrákat hálózatba rendezze, a node-ok, vagyis csomópontok, a felhasználók belépési pontjaiként működjenek az EOSC valamennyi szolgáltatásához. Eddig 14 node kezdte meg az együttműködést. A cél, hogy a kutatók bárhol, bármilyen EOSC szolgáltatáshoz hozzáférjenek. Az intézmények csatlakozhatnak is a kezdeményezéshez, ha van becsatornázható szolgáltatásuk vagy infrastruktúrájuk, pl. szuperszámítógép, felhőszolgáltatás, adatkezelési szoftverek, stb. Az EOSC EU Node széleskörű dokumentációval (Learning Center) rendelkezik, így az összes szolgáltatáshoz és funkcióhoz megtalálhatjuk a pontos leírást.

Az előadás második részében az EOSC Gravity projektről volt szó. A projekt főleg az EOSC működési modelljének kidolgozásával, a node hálózattal, az EOSC Academy létrehozásával és az EOSC szakmai hálózatának és éves rendezvényeinek támogatásával foglalkozik. A projekt január végén tartotta a háromnapos Winter School eseményét Franciaországban, melynek keretein belül a résztvevőknek lehetőségük volt mélyebb betekintést nyerni az EOSC működésébe, belelátni a stratégiai folyamatokba, kapcsolatokat építeni és véleményeket megfogalmazni.

DIAMOND OPEN ACCESS TERVEK

A Magyar Nyílt Tudományos Fórum XIII. utolsó előadásában Holl András, az MTA KIK főigazgató-helyettese egy hazai nyílt hozzáférésű infrastruktúra ötletét fogalmazta meg, melyben az MTMT3 is nagy szerepet kapna. Európában egyre inkább előtérbe kerül a Diamond OA infrastruktúrák szükségessége, melyek a tudomány disszeminálását alacsony költségek mellett teszik lehetővé. A diamond modellel ellentétben a gold open access költségei sok esetben óriási terhet rónak a szerzőkre és az intézményükre, a hibrid modell pedig még ezt is túlszárnyalja. A gyémánt modell költséghatékony alternatívát kínál. Az MTA KIK főigazgató-helyettese átfogó felmérést javasol, majd kompetenciaközpontok létrehozását a diamond open access publikálás szakmai támogatására, és az egyedi azonosítók megfelelő használatára. Előadásában kiemelte, hogy a létező infrastruktúrák használata lenne a cél, ahelyett, hogy új aggregátorok fejlesztésébe kezdenénk.